

Een ballonnetje doorprikken

Even een ballonnetje oplaten over ons toekomstbeeld. Een deel van de mensheid is er nog steeds van overtuigd dat toekomstige technische ontwikkelingen de mens als soort in staat zullen stellen om de aarde te overleven. Zo ook een aantal bekende Nederlandse politici. Maar met welke argumenten komen die ongefundeerde optimisten nu feitelijk? Desmond Morris gaf al aan dat het ontstaan van de naakte aap waarschijnlijk berust op neotenie. De mens is niet meer dan een baby van een primitieve primate die toevallig het volwassen

stadium bereikt en in staat is zich te reproduceren. Moet zo'n organisme de toekomst verzekeren? Zeker is dat dieren in een constant milieu het tot nu toe op de aarde het langste volhouden. Dat geldt niet alleen op soortniveau, maar ook voor het individu. De Groenlandse haai wordt het oudst van alle gewervelde dieren. De maximum leeftijd ligt mogelijk bij 392 jaar, de gemiddelde leeftijd bij 272 jaar. De vrouwtjes van deze soort zijn minstens 156 jaar oud voor ze aan de voortplanting beginnen. En vergeet niet de reuzenschildpadden die al vele miljoenen jaren uiterlijk onveranderd zijn gebleven en met een maximum leeftijd van 200 jaar tot de oudste landdieren behoren.

Hoe paradoxaal staat de mens daar tegenover, die evolutionair gezien maar pas komt kijken en zich moet weten te handhaven in een leefomgeving met een ongekende dynamiek. Dat laatste wordt door rasoptimisten juist als argument gebruikt om aan te tonen dat de mens alles naar zijn hand kan zetten. Vergeten wordt dat die vrijheid maar voor enkelen is weggelegd. Een groot deel van de mensheid crepeert van de honger. Vluchtelingenstromen zijn het resultaat van mondiaal wanbeleid in een groot deel van wat wij ontwikkelingslanden noemen. En het is echt niet alleen het door de politiek aangewezen oorlogsgeweld dat leidt tot onvoldoende voeding en huisvesting. Het wordt ook veroorzaakt door dictatoriale repressie en economische uitbuiting. Vreemd genoeg houden politici het volk voor dat economische vluchtelingen tot een andere categorie behoren dan oorlogsslachtoffers, maar in biologisch opzicht hebben ze hetzelfde tekort aan basale levensbehoeften.

Tegenstrijdig daarmee is de groeiende levensverwachting van de mens. Dat danken we inderdaad aan wetenschap en technologie. Maar of we met die toenemende ouderdom blij moeten zijn is de vraag. Onze leefomgeving is vooralsnog te instabiel om gezond oud te kunnen worden. Nee, de mensheid wordt zeker niet op een zetel naar de eindstreep gedragen.

Foto: Ton Lenders,
Malmö (S) - 2009

Betekenis: De illusie wegnemen.